SANAT VE ARKEOLOJİ

Büyünün Tarihi ve

Sanat Üzerindeki Etkisi

THE

Discovery of Witchcraft:

...contracts of WITCHES
with *Devils* and all *Infernal Spirits* or *Familiars*, are but
...roneous Novelties and Imaginary Conceptions.

...far their Power extendeth in Killing, Tormenting,
Consuming, or Curing the bodies of Men, Women, Children, or Animals,
by Charms, Philtres, Periapts, Pentacles, Curses, and Conjurations.

WHEREIN LIKEWISE

The Unchristian Practices and Inhumane Dealings of
Searchers and *Witch-tryers* upon *Aged*, *Melancholly*, and *Superstitious*
people, in extorting Confessions by Terrors and Tortures,
and in devising false Marks and Symptoms, ...

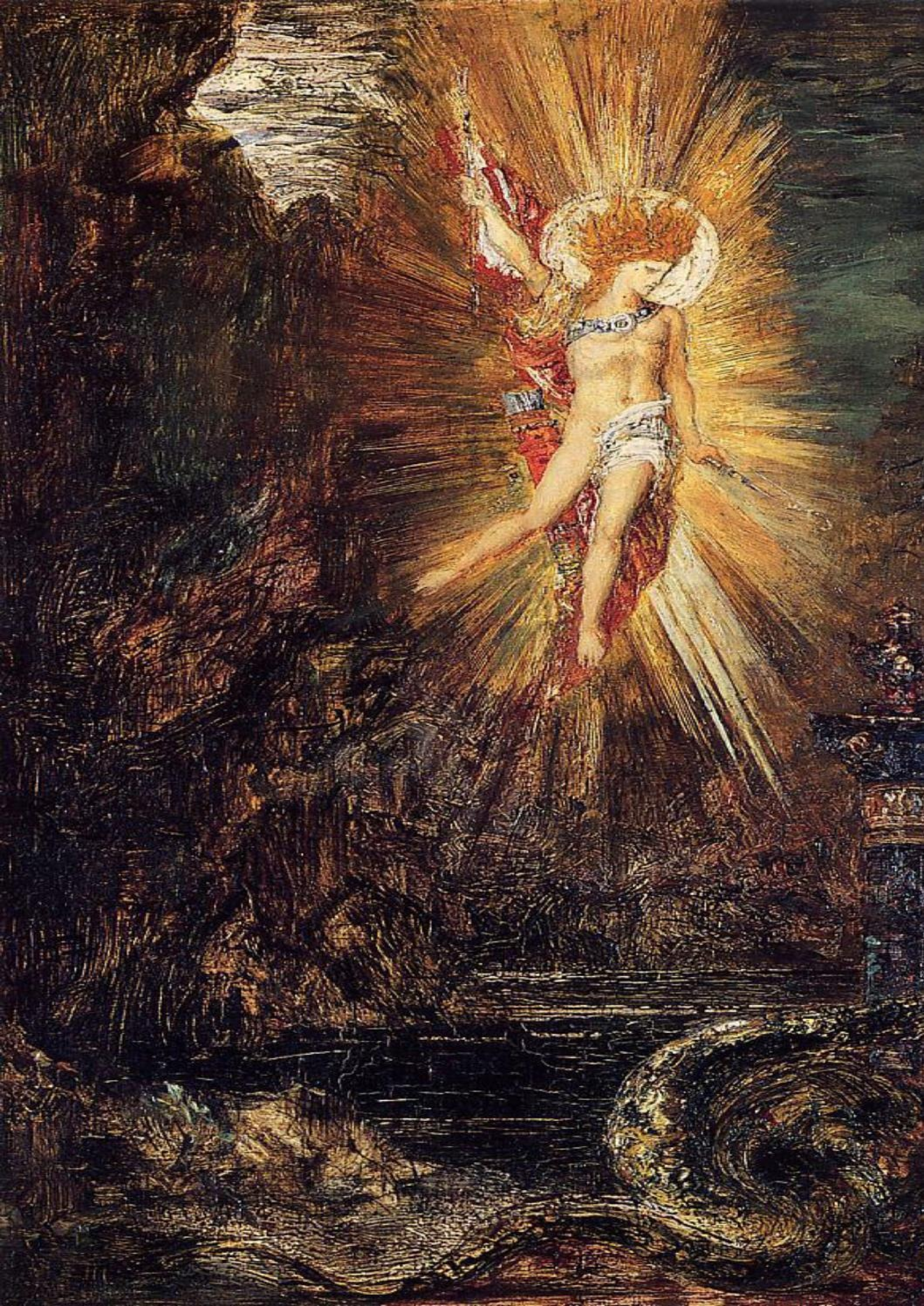
And the Knavery of *Juglers*, *Conjurers*, *Charmers*, *Soothsayers*, *Figure-Casters*,
Dreamers, *Alchymists* and *Philterers*, with many other things
that have long ...

ALL WHICH

Are very necessary to be known for the undeceiving of ...
and *Jurors*, before they pass Sentence upon Poor, Miserable and Ignorant People,
who are frequently Arraigned, Condemned, and Executed for *Witches* and *Wizzards*.

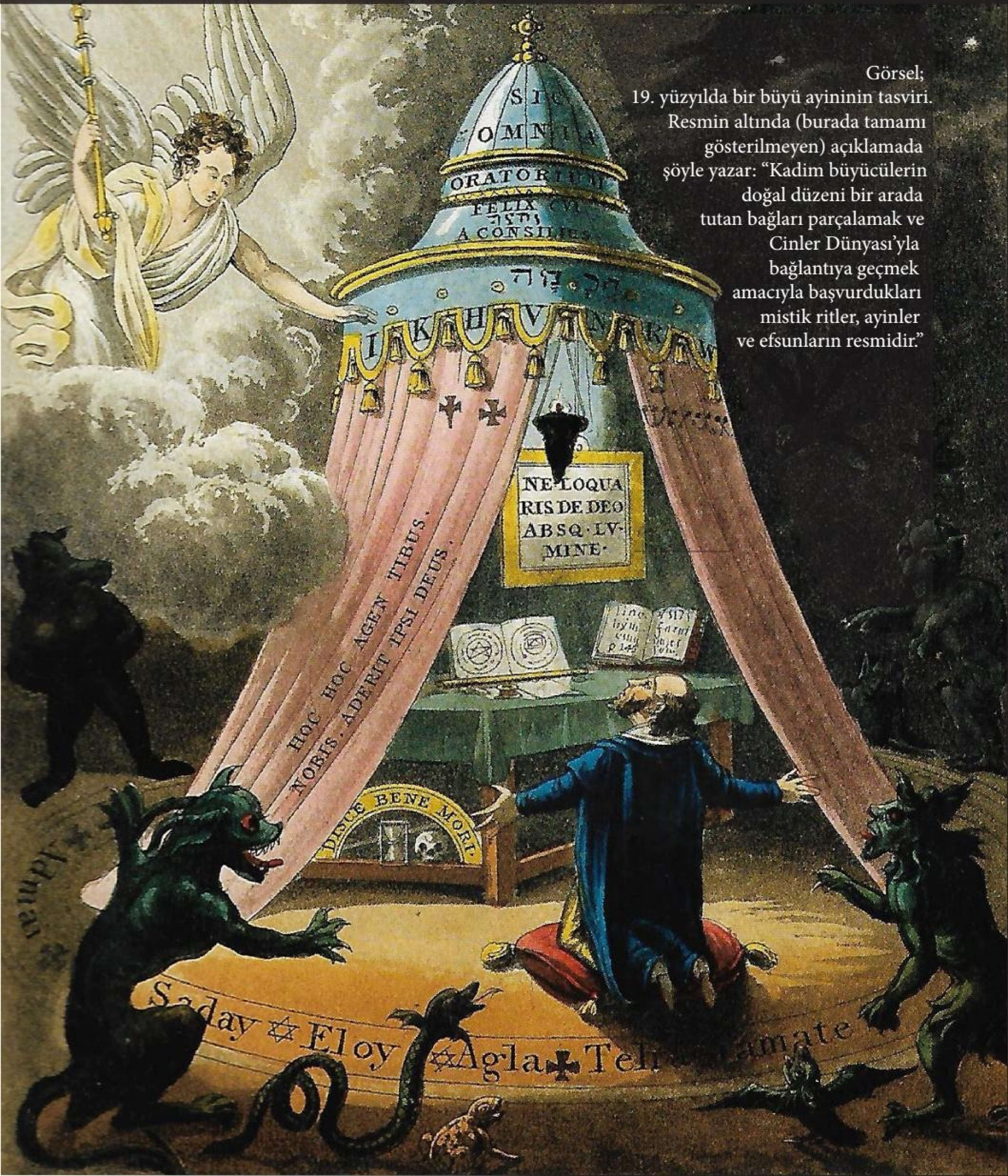
@sanatvearkeoloji

BÜYÜNÜN TARİHİ VE SANAT ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Yılmaz Can Morgül - Sadegül Taştan
Ege Üniversitesi - Cumhuriyet Üniversitesi

Büyü; tarihin bilinen en eski dönemlerinden itibaren, doğası ve özü gereği içinde barındırdığı gizem, mistik oluşumlar, semavi güçler, ritüeller ve bu tip uygulamaların sonucu olarak, insan, hayvan, eşya veya cansız varlıklar üzerindeki etkisi, kesinliği ve kanıtlanamaz oluşundan dolayı, toplumlarda her zaman merak uyandırmaktadır.
Sadegül Taştan ile birlikte yaptığımız bu çalışmada büyünün tarihsel gelişimi üzerinde durup, bu tarihsel süreçte büyünün insan eylemleri üzerindeki etkisini ele aldık. İyi okumalar.

Görsel;
19. yüzyılda bir büyü ayininin tasviri. Resmin altında (burada tamamı gösterilmeyen) açıklamada şöyle yazar: “Kadim büyücülerin doğal düzeni bir arada tutan bağları parçalamak ve Cinler Dünyası’yla bağlantıya geçmek amacıyla başvurdukları mistik ritler, ayinler ve efsunların resmidir.”

De profundis

Kendi içinde birçok çelişkili anlam barındıran büyünün nasıl tanımlanacağı, bilim ve din karşısında nasıl konumlandırılacağı, antropologlar ve tarihçiler arasında uzun süre tartışma konusu olmuştur ve günümüzde hala bu tartışma devam etmektedir Kieckhefer'a göre büyünün tek bir tanımı yoktur. Büyü dinin bilimle birleştiği, popüler inançların eğitimli sınıfın inançlarıyla kesiştiği ve kurmacanın günlük yaşamın gerçeğiyle buluştuğu bir kesişme noktasıdır.

Kati bir büyü tanımında, büyü pratiği bilimsel olmayan ve genelde bir ilahi varlığa hitap etmeyen yöntemlerle kişinin hayatının farklı yönlerini (çevresini, talihini, sağlığını vs.) şekillendirme girişimi olarak nitelenir. Bir başka deyişle, tanrıya dua etmeden ya da ona sığınmadan doğaüstü yollara başvurmak suretiyle dünyayı anlama ve ona etki etme girişimidir büyü. Bu önemli bir ayrımdır çünkü (paganlık döneminde yazan Plinius bu ikisinin temelde birbirine bağlı olduğunu düşünmüş olsa da) büyüyü dinden keskin bir biçimde ayırır. Bir yandan da, büyüyle bağdaştırılan jest ve hareketlerin yüzeysel olarak da olsa dini bir yapıda olması bu ayrımı daha da önemli kılar. İster büyülü sözler söyleme şeklinde olsun, ister kullanılan araçlar ya da uygulamanın yeri ve zamanı açısından, ritüeller büyünün en temel unsurudur.

Bununla birlikte, din egzoteriktir (yani çok sayıda insana seslenir) büyü ise ezoteriktir (az sayıda belirli kişiye hitap eder).

Maji

Rahiplerin ya da bilge kişilerin çalışmaları anlamına gelmekte olan ve Farsça kökenli olan maji (magi/büyü) sözcüğü, İngilizce'ye Farsça ve Yunanca'dan girmiştir (magus). ilk başlarda bu tür uygulamalar insan yararına yapılmış olsa da giderek kişisel ve zararlı uygulamalara alet edilmiştir. Birçok araştırmacı tarafından kara maji ve ak maji olarak tanımlansa da aslında ikincisi çarpıtılmış ve dolaylı olarak kötü amaçlara alet edilmiştir. Nitekim şeytan ayini, Katolik Kilisesinin yedi ayininin en önemlisi, Aşai Rabbani, kutsal ayinin karkunç bir parodisi ve çarpıtılmış halidir. Majiyi ele alırken, tarihin büyük bir bölümü boyunca bağlantılı aldığı ve zıtlıklarıyla sıkça karşı çıktığı dinsel inanç ve uygulamalardan söz etmemek neredeyse olanaksızdır.

(Görsel; Canavarımsı "Karanlıklar Tanrısı Degol" insan uzuvlarını yerken. Demonoloji, her biri kendine özgü kötü özelliklere sahip sayısız iblisin varlığını savunur. Compendium rarissimum totius Artis Magicae sistematisatae per celeberrimos Artis hujus Magistros'tan, yak. 1775, MS 1766.)

Demonoloji-Demonizm

Demonoloji (demonizm), cin ve iblisleri sistematik olarak inceleyen, cin ve iblislerle iletişim kurmayı sağlayan çalışma dalı. Osmanlıca karşılığı ‘‘Şeytaniyat” olan Demonoloji için ‘‘Cinler Bilimi” de diyebiliriz. Demon, Latincede ‘‘Daemon” olarak yazılır ve ‘‘şeytan anlamına gelmektedir. Yunancada ‘‘Daimon” olarak yazılır, ‘‘ilahiyat””güç” anlamına gelir. Genellikle dinlerin kutsal metinlerinin yorumlarını içerir ve teolojinin yani ‘‘din bilimin” bir dalıdır. Dinden bağımsız hareket edemez diyebiliriz. Demonoloji’nin en önemli özelliği insanların iblis ve cinler yardımıyla güç kazanmasını sağlamasıdır. Bu bilim dalı gizli olan ilimleri ve cinleri araştırır. Cinlerin yaşamını, onlarla iletişimi, büyüyü hatta hüddam (hüddam, cinlerin insanlar tarafından kontrol edilmesidir) ilmini bile kapsar.

İblislerin din ve büyü pratiklerinde tuhaf bir yeri vardır, birinde varlıkları reddedilirken diğerinde kötü talihin nedeni olarak anılırlar.Bununla birlikte, tanrılık vasfı taşımadan doğaüstü düzene etki eden yaratıklar olmaları nedeniyle okült(Okült kelimesi ‘‘gizli” anlamına gelen Latince occultus’tan türemiştir. Temelde, günlük var oluşun ötesinde gizli, başka bir dünya olduğu, büyünün bu iki dünyayı birbirine bağlama olanağı sunduğu varsayımını içerir) büyü pratiklerinde çok önemli bir rol üstlenirler. Bu nedenle pek çok büyücü iblislerle iletişime geçip onları kontrol etmeye uğraşmıştır. İblislere dair bilgiler özellikle Hz. Süleyman’la ilişkilidir; sarayını inşa etmek için iblislerden yararlandığına, çıktığı seferlerde ordusunun büyük bir kısmının cin ve iblislerden oluştuğuna inanılırdı.

Eski Ahit'in Hz. Süleyman Kitabı'na göre (İ.S. 1-5. YY) iblisleri mührüyle damgalayarak onları kendine köle edebiliyordu (büyü kitaplarında Süleyman mühürlerine verilen önem de bu mühürlerin büyücünün doğaüstü güçleri kontrol altına almasını sağladığı inancından gelir).

Ortaçağ'da bu konu üzerine bilgi veren ana metin, Bizanslı yazar, filozof ve devlet adamı Mikhail Psellos'un on birinci yüzyılda yazdığı De Operatione Daemonum'dur. O yüzyılda Ortodoks Hıristiyanlıkta iblislerin varlığı kabul ediliyor ama cenetten sürgün edilmiş melekler oldukları, dolayısıyla iletişime geçilmemesi gerektiği düşünülüyordu.

Melekler gibi iblisler de en üst kademede Şeytan'ın bulunduğu bir hiyerarşiye dahildir. Bu hiyerarşideki kurallara göre her iblise bir "özel uzmanlık alanı" verilmişti. İnançlı bir Hıristiyan'ın da ilgisini çekecek olan bu bilgi, ritüel büyücüleri için büyük önem taşır.

Ortaçağ'dan itibaren büyücülükte ağırlıklı olarak iblislere belli işler yaptırmak için onları adıyla çağırmaya odaklanılır. Örneğin on altıncı yüzyıldan kalma Pseudomonarchia Daemonum'da altmış dokuz iblisin adı ve bu iblislerin nasıl çağrılacağı anlatılır. On yedinci yüzyıl tarihli büyücülük kitabı Süleyman'ın Küçük Anahtarı'nın ilk kitabı olan Ars Goetia'da yetmiş iki cin, her biri için uygun mühürle birlikte listelenir. Bu iki kitap da Liber Officium Spirituum'dan (Cinler Makamı Kitabı) ilhamla yazılmıştır.

(Belial cini Kral Süleyman'a sicilini gösteriyor. Jacobus de Teramo, Das Buch Belial'den (Augsburg 1473).)

Eski Ahit'in Hz. Süleyman Kitabı'na göre (İ.S. 1-5. YY) iblisleri mührüyle damgalayarak onları kendine köle edebiliyordu (büyü kitaplarında Süleyman mühürlerine verilen önem de bu mühürlerin büyücünün doğaüstü güçleri kontrol altına almasını sağladığı inancından gelir).

Ortaçağ'da bu konu üzerine bilgi veren ana metin, Bizanslı yazar, filozof ve devlet adamı Mikhail Psellos'un on birinci yüzyılda yazdığı De Operatione Daemonum'dur. O yüzyılda Ortodoks Hıristiyanlıkta iblislerin varlığı kabul ediliyor ama cenetten sürgün edilmiş melekler oldukları, dolayısıyla iletişime geçilmemesi gerektiği düşünülüyordu.

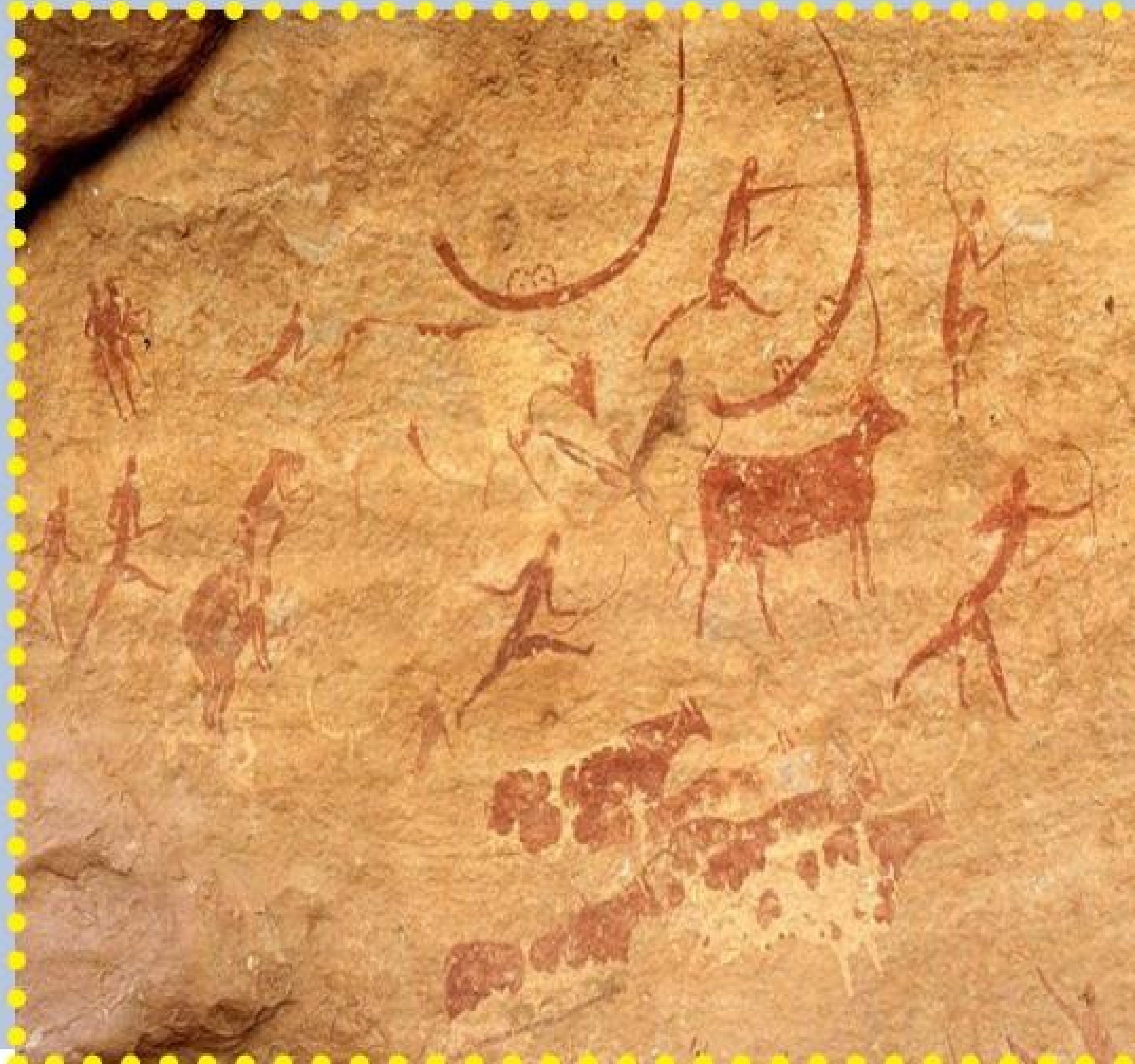
Melekler gibi iblisler de en üst kademede Şeytan'ın bulunduğu bir hiyerarşiye dahildir. Bu hiyerarşideki kurallara göre her iblise bir ''özel uzmanlık alanı" verilmişti. İnançlı bir Hıristiyan'ın da ilgisini çekecek olan bu bilgi, ritüel büyücüleri için büyük önem taşır.

Ortaçağ'dan itibaren büyücülükte ağırlıklı olarak iblislere belli işler yaptırmak için onları adıyla çağırmaya odaklanılır. Örneğin on altıncı yüzyıldan kalma Pseudomonarchia Daemonum'da altmış dokuz iblisin adı ve bu iblislerin nasıl çağrılacağı anlatılır. On yedinci yüzyıl tarihli büyücülük kitabı Süleyman'ın Küçük Anahtarı'nın ilk kitabı olan Ars Goetia'da yetmiş iki cin, her biri için uygun mühürle birlikte listelenir. Bu iki kitap da Liber Officium Spirituum'dan (Cinler Makamı Kitabı) ilhamla yazılmıştır.

İnsanların büyüyle ilişkisini gösteren en eski kalıntılar mağara resimleridir.

Resimlerde mat desenler, insan figürleri ve hayvanlar yer alır. Hayvan resimleri oldukça çok sayıda ve dikkat çekicidir. Çoğunlukla çok iyi çizilmiş ve daha sonra açıklanacak bir nedenle, bazen birkaç kez tekrarlanmıştır. Hayvanlar arasında aslan, boz ayı, mağara ayısı, rengeyiği, bizon, Alp dağı keçisi, yaban domuzu, at, gergedan, mamut ve büyük olasılıkla fil bulunmaktadır. Bazılarında anatomik ayrıntılar doğrudur, kalp ve kaslar gösterilir. Bazı hayvanlar kapana yakalanmış ya da üzerlerine saplanan silahlardan yaralanmış ya da etrafı taşlarla çevrili olarak resmedilmiştir. Bu tür hayvanların öldürülmesinde, resimlerin 'uyuşumlu büyü' aracılığıyla yardımcı olduğu sanılırdı (Uyuşumlu büyü, Eski Yunanalılara göre doğal büyü, nesnelerin gizli ve bilinmeyen özellikleri aracılığıyla gerçekleşir ve bunun için de, "nesnelerin birbiriyle birleşme ya da birbirini etkileme eğilimi anlamına" gelen 'sempati' sözcüğü kullanırdı). Az da olsa erkek ve hayvanlar birlikte görülür; bunların da aynı biçimde hayvanların çoğalmasında yardımcı olduğu sanılmaktadır.

Güneybatı Fransa'daki, tarih öncesi dönemlere tarihlenen, Lascaux Mağarası'nda ilk kez 1865'te İngiliz Antopolog Sir Edward Tylor tarafından ortaya atılan ''avlanma büyüleri" ile ilgili duvar resimlerinin analizi Fransız Arkeolog Abbe Breul tarafından da desteklenmiştir. Bu resimler, mağaranın ulaşılması zor, özel bölümlerine yapılmış ve muhtemelen başka dünyalarla bağlantı kurma çabalarının bir sonucudur. Bu anlamda Şamanizm'in ilk işaretleri olduklarını söylemek mümkündür.

LUCIFER, Empereur.

BELZÉBUT, Prince.

ASTAROT, Grand-duc.

LUCIFUGÉ, prem. Ministr.

SATANACHIA, grand général.

AGALIAREPT., aussi général.

FLEURETY, lieutenantgén.

SARGATANAS, brigadier.

NEBIROS, mar. de camp.

(Büyücülükte iblisler hakkında bilgi -adları,mühürleri, görünüşleri- büyük önem taşır. bunlar, Cehennem'in ileri gelenlerinden bir kısmının "resmi portreleri"dir. (Le Dragon Rouge-Grand Grimoire)' dan, 19. yüzyıl başı.)

(Ars Goetia'da belirtilen yetmiş iki cine ait olan mühürler.)

Şamanist mağara sanatının en bilinen örneklerinden biri, Fransa'nın Ariege bölgesindeki Trois Freres Mağarası'dır. Mağaranın en derinindeki odaların birinin duvarında bir büyücüyü gösteren bir çizim bulunmuştur.

Ayakta, donuk bir şekilde bizden tarafa bakan figür, buynuzları ve hayvansı yürüyüşü ile alışılmadık bir resimdir. Benzer bir çizim Lascaux'da da bulunmuştur ve bu iki resmin trans halindeki Şamanları gösteriyor olabileceği düşünülmektedir.

Büyünün ilk yazılı kanıtları, yazıyı icat eden uygarlık olan Sümerler tarafından kaydedilmiştir (M.Ö. 2600). Sümer kültüründe 'ak' ve 'kara' büyü ayrımı olduğu anlaşılmaktadır ama okuryazarlık o dönemde sınırlı olduğundan elimize geçenler genellikle tapınağın onayından geçen büyüler olmalı. Sümerlerden sonra Akad, Babil ve Asur kültürlerinde de büyü etkili olmuştur. Özellikle milattan sonra 1900'lerden sonraki Babil büyüleri daha anlaşılırdır.

Genelde dinle el ele ilerleyen büyü, kadim Babilce metinlerde, Kutsal Kitap'ta, Musevilikte ve İslam'da etkilidir. En eski dinlerde bile büyücüler konusunda bir kafa karışıklığı söz konusudur (bunların sanatçı mı, bilim insanı mı, rahip mi, bilge mi sahtekar mı olduğu, Tanrı'nın ya da Şeytan'ın aracıları mı olduğu sorulur). Mısırlılar, Yunanlılar ve Romalılar, somut olanla soyut olanın, tanrısal olanla kalımsız (ölümlü-fani) olanın arasındaki sınırın sık sık bulanıklaştığı sihirbazlık numaraları ya da şifa veren büyülerin benimsendiği bir dünyada yaşıyorlardı.

Eski Babillilerin dünyası, her an insan yaşamını tehdit eden cinler ve iblislerle doluydu. Özellikle İblisler hastalık nedeniydi. – Örneğin Lamaştu, hamilelerle bebekleri hedef alırdı. Bu tür yaratıklara karşı uzun, karmaşık büyüler söylenir, tanrılardan yardım istenirdi. Lamaştu'nun günümüze ulaşan muskaları, insanların ondan korunmak için yine onun suretini kullandıklarını gösteriyor.

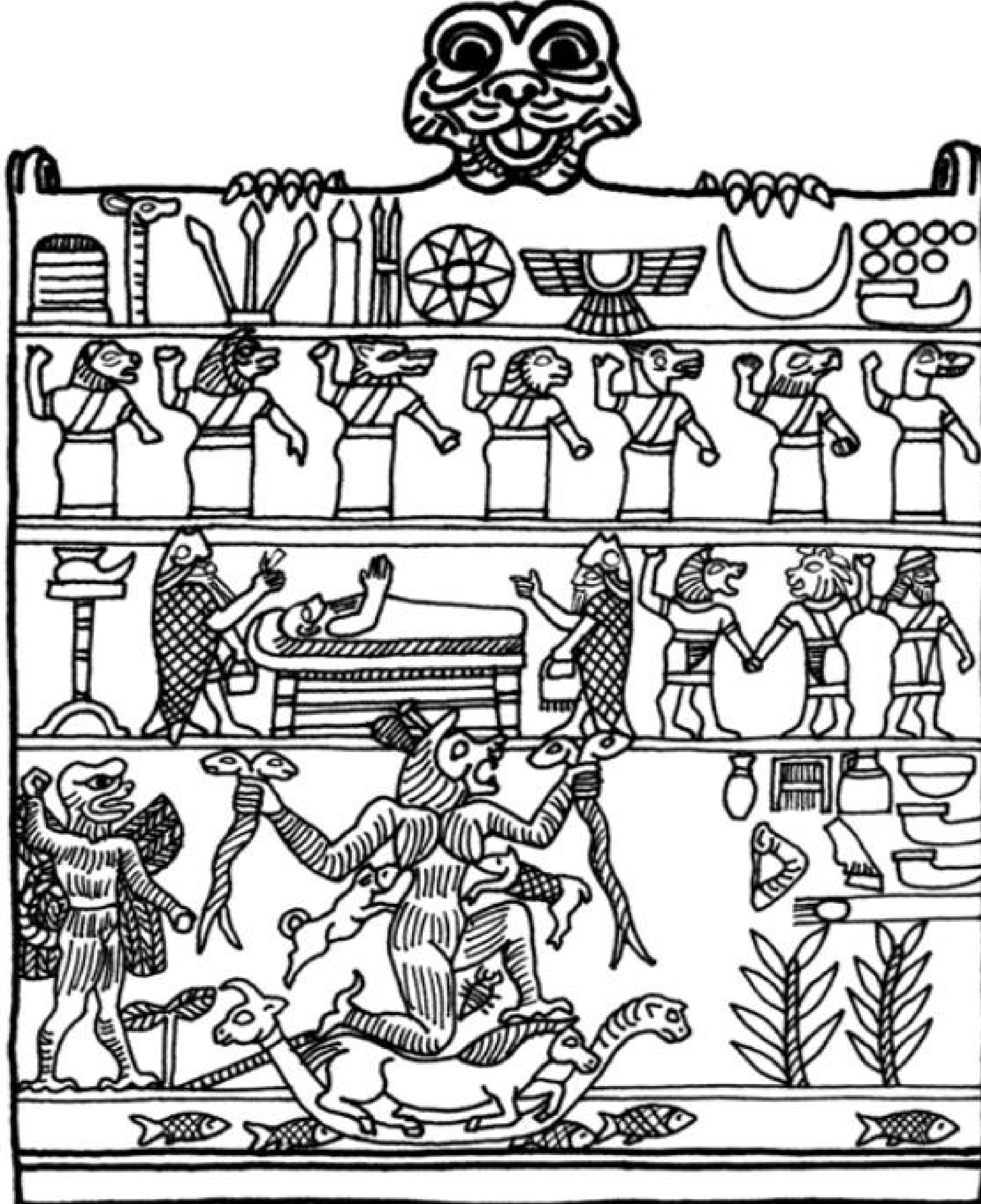

(Lamaştu'dan korunmak için hazırlanmış Pazuzu tılsımı.)

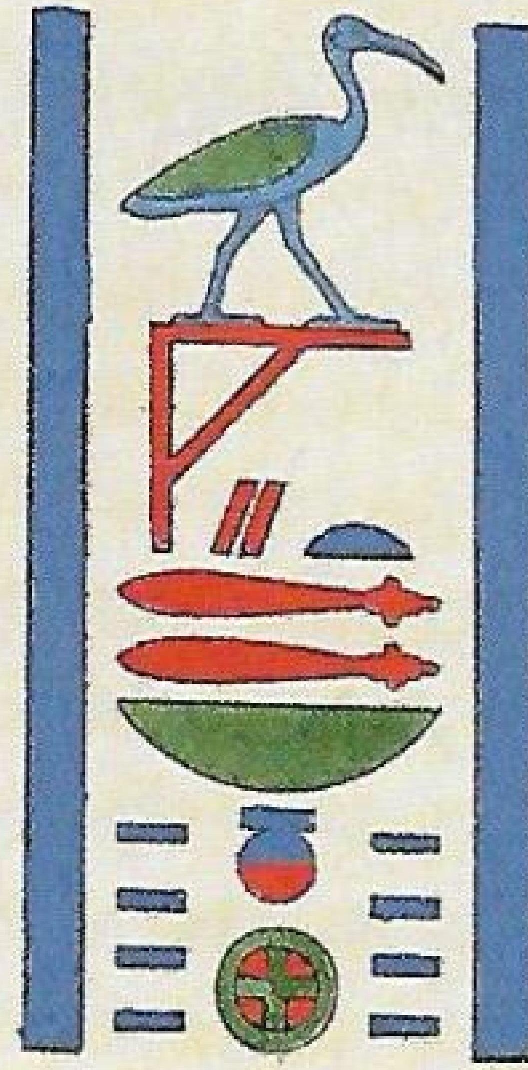

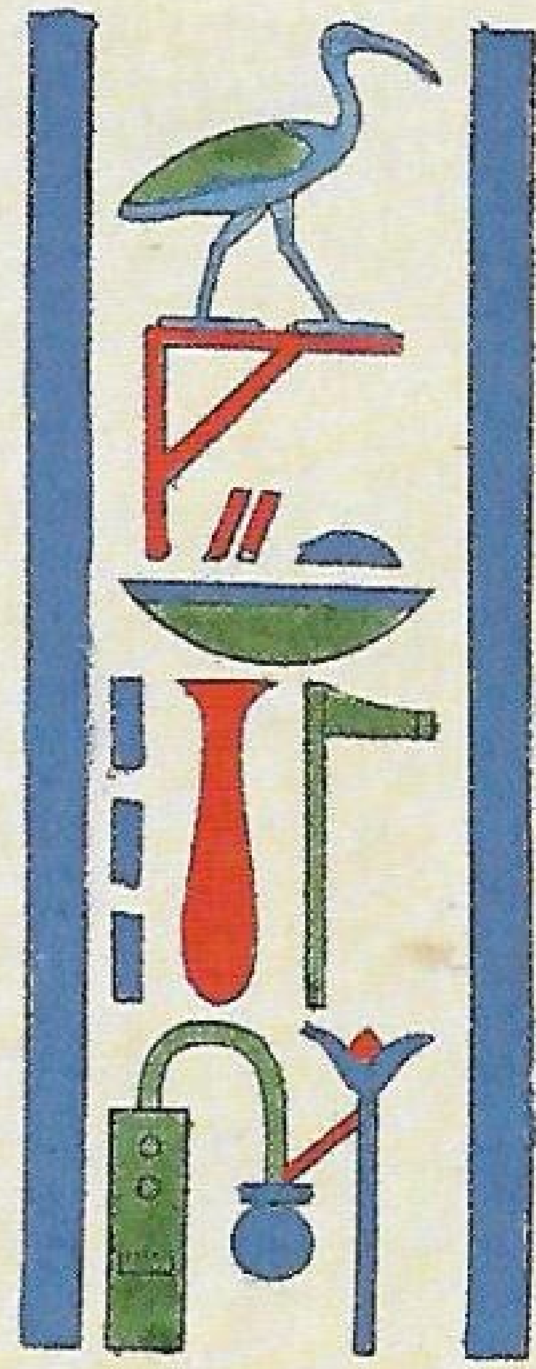
Lamaştu'nun en büyük düşmanıysa bir başka iblis olan Pazuzu'ydu. Pazuzu'nun çok sayıda apotropeik heykelciğinin yapıldığı anlaşılıyor.

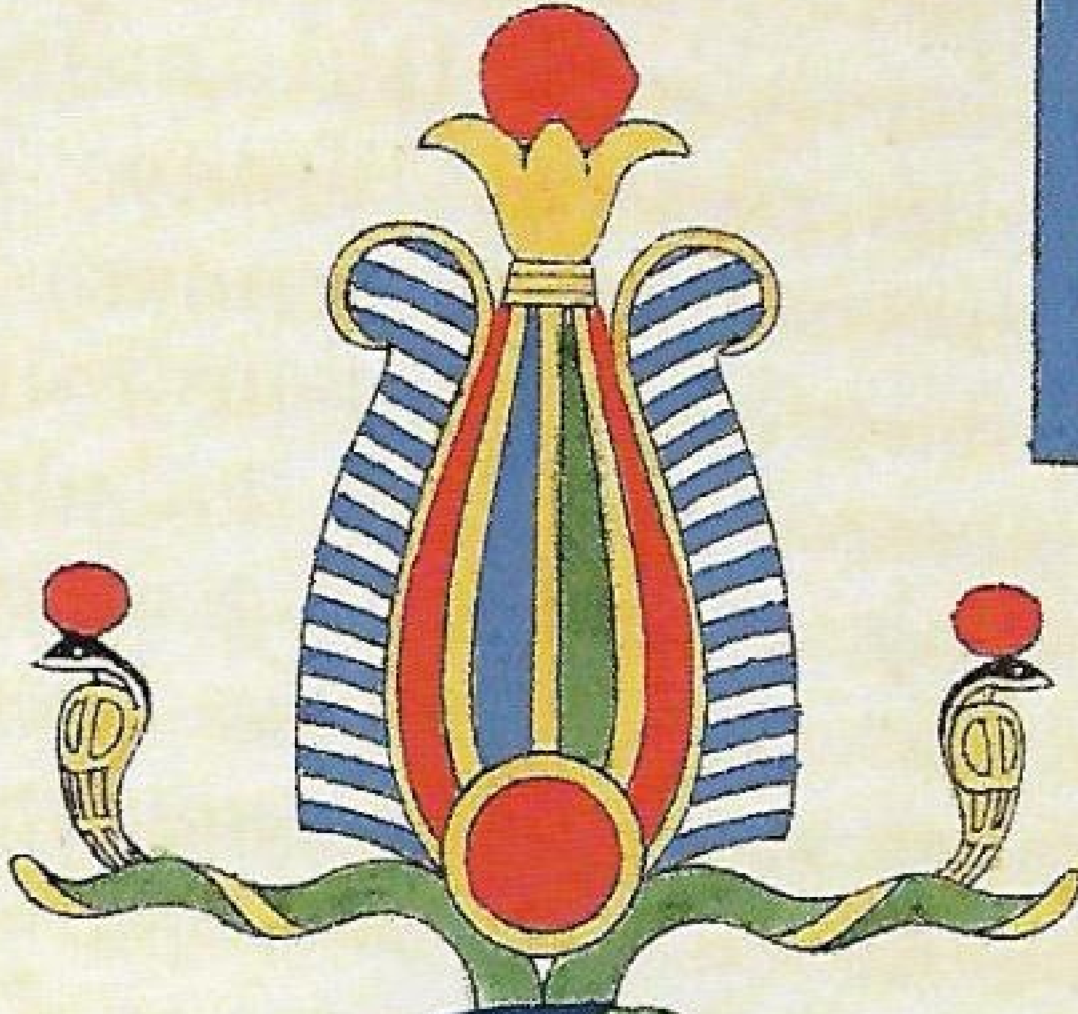
Akadlardan günümüze kadar gelebilmiş, en tanmış büyü karşıtı metinlerden ikisi Maklu ve Şurpu'dur. 'Yakmak' anlamına gelen bu her iki metinde, kötülüklerle büyü aracılığıyla savaşmanın yolları anlatılırdı. Dokuz taş tablete yazılmış olan Maklu'nun beşinci tabletinde: 'cadımla büyücüm taş yığınının arkasında, gölgede oturuyorlar. Orada oturmuş bana büyü yapıyor, beni gösteren tasvirler yapıyor. Kekik ve susam kullanacağım sana karşı, büyülerini dağıtacak, sözlerini ağzına geri tıkayacağım! Yaptığın büyü seni bulsun, yaptığın tasvirler seni göstersin, çektiğin su kendi bedeninden gelsin! Büyülerin bana yaklaşmasın sözlerin bana ulaşmasın.' sözleri yazılıdır.

Babillilerin astroloji ve astronomi de dahil bütün büyü külliyatını Mısırlılar devraldı. Eski Mısırlılar için dünya büyü ile doluydu ve büyü ile yaratılmıştı. Hayatlarının neredeyse her alanında büyü etkin bir enerji kaynağıydı. Bu sihirli güce 'beka' denirdi ve bu her şeyin içindeydi. Büyü, genellikle rahipler tarafından yapılırdı. Mezopotamya'da olduğu gibi Mısır'da da okuryazarlık az olduğu için yazılı büyüler çoğu kişinin yapamayacağı gizemlikteydi. Eski Mısır'da büyü hakkında bilgi alabildiğimiz kaynaklardan biri milattan önce yirminci ve on altıncı yüzyıllar arasında yazıldığı tahmin edilen, Berlin Mısır Müzesi'nde bulunan Westcar Papirüsü'dür. Papirüs, Firavun Keops ile Büyücüler'in öyküsünü anlatır. Öykü, bir hayvanın kopan başını birleştiren hayali büyücü Dedi hakkında yazılmıştır. Ancak Dedi'nin bir gözbağlamacı mı yoksa hakiki bir büyücü mü olduğu açık değildir.

Eski Mısırlılara göre bilgi, Tanrı Thot'tan geliyordu. Thot yalnızca büyü değil, bilim, yazı ve matematik tanrısıydı ve onun sayesinde bu düzen birbirine yakın kaldı. Thot'un bilgeliği, Nil'in altında gömülü olduğu ve bir büyüyle korunduğu söylenen yarı kurmaca Thot kitabına aktarılmıştır. Milattan önce 1187-1156 yılları arasında hüküm süren Üçüncü Ramses Dönemi'nden kalan kayıtlar, büyünün insanların hayatında nasıl kullanıldığını gösteriyordu. Rolin ve Lee papirüsleri kara büyü kullanarak firavunu öldürmeyi planlayan bir grup insanın mahkemesini anlatıyor. Papirüslere göre bu kişiler, iksirler ve büyülere başvurmakla kalmamış, zarar verebilecekleri bir firavun heykelini de kara büyü için kullanmışlardır bu, ender görülen bir vaka değildi ve zararlı büyü düşman devletlere karşı da kullanılırdı – yabancı devlet liderlerinin kuklaları sık sık parçalanır ya da yakılırdı. Eski Mısır'da tıp ve büyü birbirinden ayrılmaz haldeydi. Doktorlar hastalarını tedavi ederken sık sık büyüye başvururlardı. Eski Mısır'da hayatın sonu da büyüyle gelirdi. Zenginler, öbür dünya hakkında ezoterik bilgiler veren Ölüler Kitabı'yla birlikte gömülürdü. Kitapta ahirete kabul edilmeden önceki yargılama sürecinde yardım edebilecek büyüler de vardı. Mısır'ın Büyük İskender tarafından fethi büyünün geleceği açısından son derece önemlidir. Bu, yeni ve bağdaştırıcı bir düşünce ve din biçiminin de başlangıcı anlamına geliyordu. Helenistik dönemde Thot, Yunan tanrısı Hermes'le özdeşleştirildi. Hatta önceleri Thot'la ilişkilendirilen şehre Hermopolis Magna adı verildi. Ancak daha önemli hermetik çok daha geç tarihlere, milattan sonra ikinci ve dördüncü yüzyıllara aittir(Hermes, büyü ve simya tarihi açısından önemli bir figürdür. Ancak mitolojik bir karakter olduğundan dolayı hakkında çok az bir bilgimiz var. Yunanlar, Büyük İskender komutasında 332'de Mısır'ı fethettiklerinde Thot'ta kendi tanrıları Hermes'i buldular; Hermes de büyü ve yazı tanrısıydı. Böylece Thot'un şehri Khamun'da yeni bri kült doğdu ve şehre Hermopolis Magna adı verildi).

Eski Yunan, büyü kavramını büyük Ölçüde Mısır'dan, Mezopotamya'dan ve Doğu Akdeniz kültürlerinden miras almıştı. Büyüyle din arasında ayrım yapmak kolay değil. Bazı modern teoriler, büyü uygulamalarının özel alana hapsolduğunu, dinin kamusal alanda boy gösterdiğini öne sürüyor. Ancak büyünün koruyucusu Hekate de bir tanrıçaydı, demek ki dini gelenekte büyüye hâlâ yer vardı (Hekate-Yunan mitine göre, büyünün en önemli koruyucusudur).

Eski Yunan'da büyü tanrılara yakarmanın yerini almadı ama duayı tamamladığı düşünülüyordu. Platon, Devlet'teki tasvirinde şöyle der; "Dilenci peygamberler zenginlerin kapısına gidip onları tanrılardan gelen güçleri olduğuna ikna eder, kurbanlar, tılsımlar, kutlamalar ve şölenler aracılığıyla bir kişiyi kendisinin veya atalarının günahlarının kefaretini ödemeye ikna ederler; küçük bir bedel karşılığında düşmanlara zarar vermeyi vaat ederler; büyülü sanatlar ve büyülü sözlerle göklerin İradesini kendi arzulan doğrultusuna kullandıklarını söylerler." Bu alıntıda dinle belli bir bağlantısı olsa da büyü uygulamalarındaki hileler İster istemez hemen sezilir. Yine Platon'un Euthydemos Parmenides kitabında: ''Büyücünün sanatı yılan, tarantula, akrep gibi hayvanları efsunlamak ve hastalıkları iyileştirmekti" ibaresi Eski Yunanlıların büyü ile uğraştığının açık bir delilidir. Yunanlılar büyü yoluyla rakiplerini alt edebileceklerine inanıyor ve bu büyüleri kurşun tabletlere yazıyorlardı.

Günümüze ulaşan gizemli büyülerden bazıları, Ephesia Grammata adıyla biliniyor. Eski Yunanların bile anlamı çözmekte zorlandığı bu sözcükler, Artemis'in Ephesus'taki tapınağı da dahil olmak üzere pek çok farklı yere kazınmış olarak bulundu. Yüksek sesle söylenince büyülü güçleri olduğu anlaşılan bu sözcükleri, işe yaraması için kusursuz bir şekilde telaffuz etmek gerekiyordu. Eski Yunanların dini, kökleri mitolojide olduğu için kaçınılmaz olarak büyüyü de içeriyordu. Tanrıların olağanüstü güçlerinin yanında, antik Yunanistan melez ve olağanüstü yaratıklarla, orman, su perileri ve yarı tanrılarla dolup taşıyordu. Yunan mitolojisinde büyü, dinden bağımsız şekilde işlev görebiliyordu -hatta tanrılar bile bazen büyülerin etkisi altında kalıyordu.

Antikçağ'da Yunanistan'da kâhinlerin de özel bir yeri vardı. En ünlüsü Delphoi tapınağındaki Pythia olan kâhinler aracılığıyla insanların tanrılara danışabileceğine inanılıyordu. Delphoi, Apollon tarafından öldürülene dek toprak ejderi Python'un yuvasıydı. Delphoi'nin dünyanın merkezinde olduğu, dolayısıyla büyülü ve önemli olduğuna inanılıyordu.

Romalılar da Yunanlılar gibi rakiplerini büyü yoluyla lanetleyebileceklerine inanıyorlardı. Bu tür lanet dualarını Yunanlar gibi kurşun tabletlere yazdırıyorlardı. Defixiones diye bilinen bu lanet tablefleri genellikle tanrılardan düşmanın "elini kolunu bağlamasını" rica ediyordu. Lanet tabletlerinin kullanımı hakkında bilgiyi, Romalı tarihçi Tacitus'un Tarihi Kayıtlar'ından alabiliyoruz.

Roma İmparatorluğu'nun milattan sonra 14'ten 68'e kadar olan tarihini anlatan Kayıtlar'da, Germanicus zehirlendiğinden korkarak oturduğu binayı aratır ve ''insan cesedi kalıntıları, büyüler, lanetler, 'Germanicus' adı kazınmış kurşun tabletler, alazlanmış ve kana bulanmış küller, yaşayan birini mezara sokabilecek başka cadılık alametleri" bulur. Antik Roma'da kurban edilen hayvanların iç organlarından fal bakmak (Haruspicy) ya da kuşların uçuşundan fal bakmak gibi ritüeller resmi devlet uygulamaları arasındayken, o dönemde çıkarılan kanunlar büyüyü ve büyücülüğü yasaklıyordu. Yasalara göre büyünün cezası çarmıha gerilmek veya vahşi hayvanlara atılmaktı. Büyücünün cezası ise yakılarak öldürülmekti, büyü kitaplarıyla yakalananlar da adalara sürülüyordu. Bu döneme dek dinlerin çoğu panteistikti (Panteizm ya da tüm tanrıcılık, her şeyi kapsayan için bir tanrı)(Evrenin ya da doğanın tanrı ile aynı olduğu görüşüdür). Fakat Museviliğin doğumu tek tanrıcı düşüncenin yükselişi, büyü ve büyücülük için yeni zorluklar demekti. Kutsal kitapta büyünün geçtiği ilk yerlerden biri, Mısır'dan Çıkış 7'de Harun'un Mısırlı büyücülerle güçlerini yarıştırdığı sahnedir. Kutsal Kitap'ta büyüden çoğunlukla, onu yasaklamak amacıyla söz edilir. Mısır'dan çıkış 22:18 (büyücü kadını yaşatmayacaksınız) ve Yasa'nın tekrarı 18:10-11 bunun örnekleridir: aranızda oğlunu ya da kızını ateşe kurban eden, falcı, gözbağcı, büyücü, muskacı, medyum, ruh çağıran ya da ölülerin ruhlarına danışan kimse olmasın. Yeni Ahit'te Hıristiyanlığı seçen büyücülerden birkaç örnek verilebilir. Aralarında en iyi bilineni Samarya halkını büyüleyen Simon Magus'tur(Simon Magus, İsa'ya olan özentisinden dolayı vaftiz etme gücünün büyüyle satın alınabileceğine inanmış ve bunun için çeşitli uğraşlarda bulunmuş bir din şarlatanıdır. Simon Magus'un doğaüstü güçlerinin olduğu rakipleri tarafından bile kabul edilmiştir, fakat bu güçlerini cehennem cehennem iblislerinden aldığına inanmışlardır. Anlatılan bir hikayeye göre Simon, ateşten bir arabayla gökyüzüne çıkarak doğaüstü güçlerini kanıtlamak istemiştir. Bun gören Aziz Petrus, demonlara haykırarak büyücüyü bırakmalarını istemiştir. Aziz Petrus'un emirlerini yerine getirmek zorunda kalan iblisler Simon'u çok yüksekten bırakmış ve ölümüne sebep olmuşlardır).

Pavlus, Galatyalılara Mektup'ta büyüyü ''benliğin işlerinden"sayıyordu. Birinci yüzyıl ortalarına tarihlenen Hıristiyanlık incelemesi Didade'de ''büyü yapmayacaksın" deniyordu.

Hıristiyanlığın ilk dönemlerinde, başka dinlere büyücülük atfetmek yaygındı. Aynı suçlama İsa ve havarilerine de yapılmıştı (Matta 9/34; 12/24; Markos 3/22). Yine de, milattan sonra ikinci yüzyıldan günümüze ulaşan Kıpti metinler Hıristiyanlık'ın başlangıçta güçlü büyülü öğelere sahip olduğunu gösteriyor, hatta büyülerden bazılarında Teslis'e seslenildiği anlaşılıyor. Belli ki, yerel halk büyüleri geleneğiyle yeni din arasında bir denge gözetilmeye çalışılmış. İncil'e göre İsa'nın sık sık başvurduğu mucizelerden biri de cinleri çıkarması ve kovmasıdır. O, sıksık delilerden, saralılardan, sağır ve dilsizlerden, vücuduna cin musallat olmuş bütün hastalardan, murdar ruhları, kötü ruhları ve cinleri kovarak onları iyi etmektedir. Cin ve ruhları hastalardan çıkarma ve kovma olayları, Matta'da sekiz defa, Markos'ta yedi defa, Luka'da sekiz defa zikredilmektedir. Yuhanna ise cin çıkarma olaylarına İncilinde hiç yer vermemektedir. Erken Ortaçağ'da büyüye, büyücülere ve onların uyguladıkları büyüsel terkiplere bakış açısı daha olumludur. Büyü yoluyla gerçekleştiğine inanılan yaralanmalara ve ölüme sebebiyet vermeyi içeren yasalar vardır fakat soruşturmalar yaygın değildir. Geç Ortaçağ ve Yeniçağ'ın ilk dönemlerinde ise büyüye ve cadılığa farklı bir bakış açısı ile yaklaşılmaya başlanmıştır. Luis Martin bu durumu Cadılığın Tarihi adlı kitabında çok iyi açıklamıştır: ''1000-1400 yılları arasında Avrupa'nın toplumsal ve politik çizgisinde büyük bir değişim yaşandı. İşgalci Müslüman orduların tehdidi, doğu Ortadoks kilisesi ile yaşanan ayrım, heretikliğin yükselişi vebanın yıkıcı etkileri bir araya gelerek Avrupalı zihninde toplumsal, ruhsal ve politik hayatın içinde radikal değişikliklere neden olacak yeni bir kuşatılmışlık hissi yarattı. Ortaçağ Avrupası kendini saldırı altında hissetti ve sonraki dönemlerde komplo teorileri de artmaya devam etti. Yahudiler,cüzzamlılar, heretikler, yani kafirler Avrupa Hıristiyanlığını bizzat Şeytan tarafından kurgulanan acımasız bir komployla yıkmaya çalışan yeni "iç düşmanlar" olarak görüldü. Zamanla cadı figürü, topluma karşı çalışan bu gizli Şeytan'ın nihai sembolü olarak yeşermeye başladı."

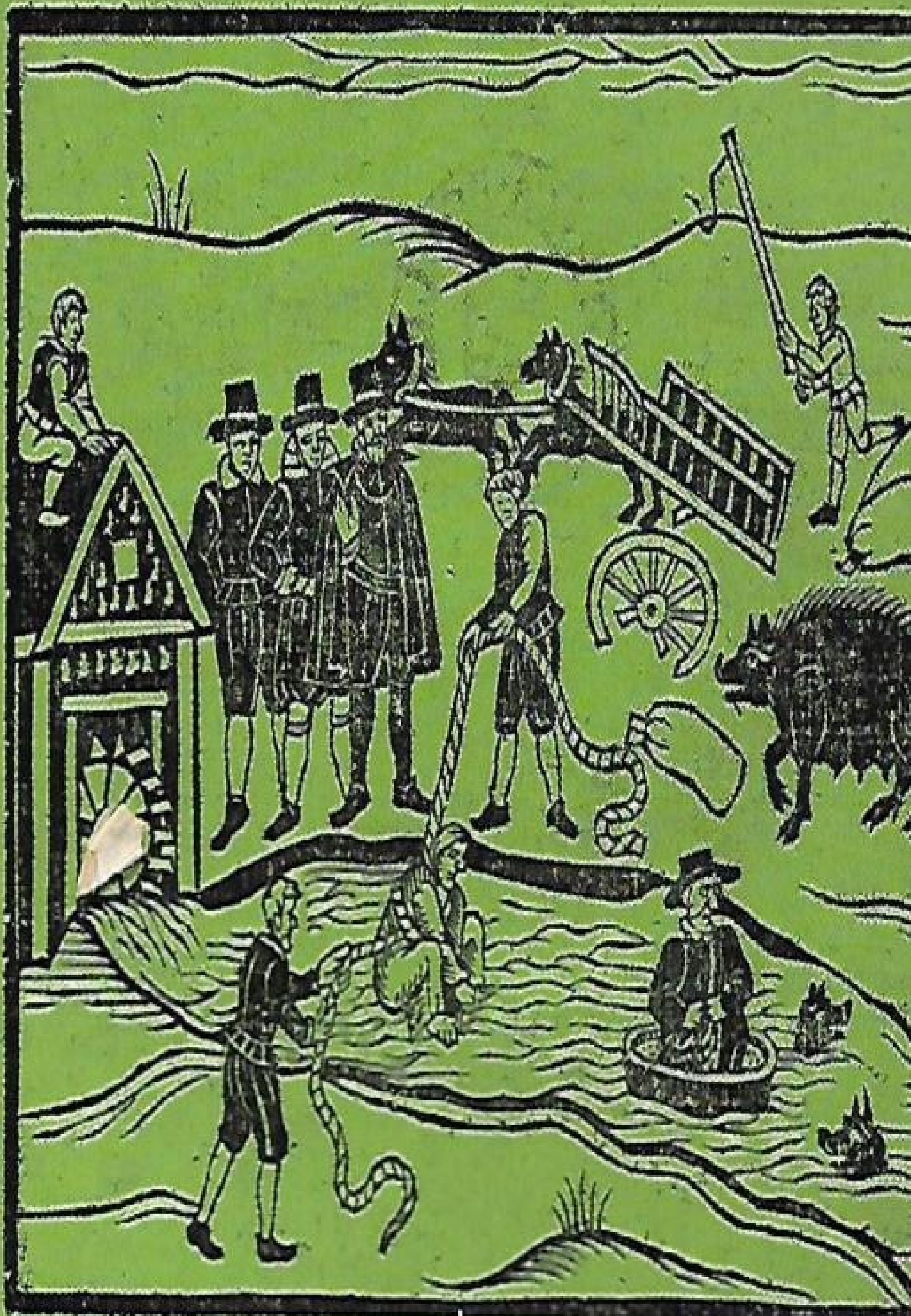

’ Toplumlardaki bu kargaşadan dolayı cadı figürü Şeytan kavramı ile beraber anılmaya başlanmıştır. Cadı, birçok dinde ve mitolojide kötü amaçlarla kullandığı doğaüstü güçleri olduğuna inanılan kişidir. Popüler kültürde siyah pelerinli, sivri başlıklı süpürgesiyle uçan bir kadın olarak resmedilir. W.B. Crow Cadıyı şöyle tanımlar: ‘’ Daha çok dinin çarptırılmış biçimi, kara majinin(büyünün) bir türü olan cadılık, her zaman olmasa da, genellikle yaşam süresince zorda kaldığında ve bugün aşağılık kompleksine sahip diyebileceğimiz kişiler tarafından uygulanırdı. Amaç, yaygın olan dine karşın farklı bir inancı desteklemek değildi, ancak bu dini kasıtlı olarak çarpıtmak, alaşağı etmek gibiydi. Çoğu durumda, şeytanla bir tür anlaşma yaparlar ya da yaptıklarını düşlerlerdi ve kasıtlı olarak zararlı işlerle uğraşırlardı.”

Avrupa’nın pek çok ülkesinde birçok kişi büyücülük ve cadılık ile suçlanmıştır. Engisizyon mahkemelerinin yargıladığı bu kişiler türlü işkencelerden geçirildikten sonra yakılarak veya boğularak öldürülmüşlerdir. Papa VIII. Boniface (y. 1294-1303) büyücülükle, din dışı bir olgu varsa -örneğin kara maji- Engizisyon’un ilgilenmesi gerektiğini bildirdi. Papa VVII. John (y. 1316-1334) önce zehirlendi, ardından büyü yapıldı; Papalık sarayında bile büyücüler var olduğu düşünülüyordu ve onlardan üçü (aralarında bir piskopos da olan), yeğeninin majik ölümü (bal mumundan nesneler, örümcek, kurbağa külleri ve domuz safras1 vs. kullandılar) nedeniyle diri diri yakıldı. Aynı Papa Engizisyona her türlü büyücülük ve falcılığı yargılama yetkisi verdi. Ancak on yıl sonra bu yetkiyi geri aldı. 1374’te Papa XI. Gregory (1370-1378) Engizisyona tüm büyücü ve okült uygulayıcılarını yargılama yetkisini yeniden verdi. Papa VIII. Innocent -cadılığı mahkûm etmek için- 5 Aralık 1484’te bir papalık fermanı yayımladı.

İngiltere' de 1541, 1562 ve 1601 yasaları cadılara yönelik olarak çılkarıldı. Bu yasalar cadılığı ağır bir suç olarak kabul etti ve din adamlarına da ayrıcalık yapılmayacaktı. Bu yasalara dayanan son duruşma 1712'de gerçekleştirildi. Yasalar sonradan işlemez oldu ve bir kişinin yasaları yeniden canlandırma girişiminde bulunmasıyla, 1736'da yürürlükten çıkarıldılar. İngiltere'de birkaç cadı yakıldı. Zaten çoğunlukla yakılırdı. Ancak Avrupa'da, özellikle Engizisyon'da yargılananların yakılması yaygındı. "Cinselliği bastırılmış, erkek egemen bir toplumda, yargıçları bekar kalmaya mahkum edilmiş rahipler tarafından gelen bir ortamdan bekleneceği gibi, engizisyonda güçlü cinsel ve kadın düşmanı öğelerin de söz konusu olduğu biliniyor." Carl SaganDominiken Heinrich Kramer ve James Sprenger tarafından 1487 yılında Almanya'da basılan Malleus Maleficarum (Cadıların Çekici) Ortaçağ'da cadı avcılarının başucu eseri olarak adlandırılmıştır. Kitapta doğaüstü güçlerle işbirliğinden ve büyü yaptığından şüphelenilen kişi veya kişilerin cadılık veya büyücülük ile ilişkilendirilmeleri durumunda uygulanan prosedürlerden bahsedilmiş, kişinin cadı veya büyücü olduğuna dair ipucu bulunduğu zaman uygulanması öngörülen ceza kodeksleri anlatılmıştır.Cadı avı adı altında yapılan infazlar, Malleus Maleficarum, engisizyon mahkemeleri ve kilisenin desteği ile geneli kadınlar olmak üzere on binlerce kişinin ölümü ile sonuçlanmıştır. Malleus Maleficarum'un yazarları kadınların asla tatmin edilemeyen şehvetleri yüzünden cadılığa daha yakın olduklarını öne sürmüşler onları kötülüğün sembolü olmakla suçlamışlardır.

Kadınlar, ebeler, kadın şifacılar, otacılar, bilgin kadınlar Ortaçağ boyunca büyü yapmakla, Tanrı'ya karşı gelmekle ve onun evrensel düzeneğini bozmakla itham edildiler.Birçok kadın, erkek egemen skolastik düşüncenin hakim olduğu toplum tarafından anlaşılamayıp cadılıkla suçlandı. Cadı avının tarihsel bağlamını, kurbanların cinsiyetini ve bağlı bulundukları sınıfı ve katliamın etkilerini göz önünde bulundurduğumuzda, Avrupa'daki cadı avcılığının, kadınların kapitalist ilişkilerin yayılmasına karşı direnişlerine ve cinsellikleri, yeniden üretim üzerindeki kontrolleri ve şifacılık yetileri sayesinde sahip oldukları güce bir saldırı olduğunu anlayabiliriz.

THE

Discovery of Witchcraft:

PROVING,

That the Compacts and Contracts of WITCHES with *Devils* and all *Infernal Spirits* or *Familiars*, are but Erroneous Novelties and Imaginary Conceptions.

Also discovering, How far their Power extendeth in Killing, Tormenting, Consuming, or Curing the bodies of Men, Women, Children, or Animals, by Charms, Philtres, Periapts, Pentacles, Curses, and Conjurations.

WHEREIN LIKEWISE

The Unchristian Practices and Inhumane Dealings of *Searchers* and *Witch-tryers* upon *Aged*, *Melancholly*, and *Superstitious* people, in extorting Confessions by Terrors and Tortures, and in devising false Marks and Symptoms, are notably Detected.

And the Knavery of *Juglers*, *Conjurers*, *Charmers*, *Soothsayers*, *Figure-Casters*, *Dreamers*, *Alchymists* and *Philterers*; with many other things that have long lain hidden, fully Opened and Deciphered.

ALL WHICH

(Burada daha sonraki bir baskısı gösterilen, Reginald Sıcot'un Büyücülüğün Keşfi kitabı büyücülüğün sırlarını ifşa ederken bir yandan da büyücülük ve cadılığa dair çok sayıda söylenceyi çürütür (The Discovery of Witchcraft-1665 edisyonu, kitabın baş sayfasından ayrıntı).)